

**ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ – ΑΣΚΗΣΕΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

ΓΕΝΙΚΑ

**Ελληνική και Λατινική: τα θεμέλια της Ευρώπης.
Κλασικές σπουδές**

1. Ποιες ήταν οι κυρίαρχες γλώσσες μέσα στην απέραντη ρωμαϊκή αυτοκρατορία και ποιος ο ρόλος της καθεμιάς;
2. Να αναφέρετε στοιχεία που δείχνουν ότι το Βυζάντιο διατήρησε τη συνείδηση των δεσμών του με τη Ρώμη μέχρι το τέλος της υπερχλιετούς διαδρομής του.
3. Ποιο στοιχείο μαρτυρεί τη μακραίωνη συνύπαρξη των δύο μεγάλων κλασικών γλωσσών (Ελληνικής και Λατινικής);
4. Τι σημαίνει ο όρος «sermo vulgaris»;
5. Στην «Εισαγωγή» του σχολικού εγχειριδίου επισημαίνεται: «Οι ‘κλασικές σπουδές’ αποτελούν τον βασικό κορμό της ευρωπαϊκής παιδείας, γιατί υπηρετούν τα ανθρωπιστικά ιδεώδη, χωρίς τα οποία η σύγχρονη τεχνολογική εξέλιξη μπορεί να καταρρεύσει ή και να καταστεί επικίνδυνη.» Συμφωνείτε με την άποψη αυτή; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

Ο παγκόσμιος χαρακτήρας της Λατινικής

1. Να παρουσιάσετε στοιχεία που προσδιορίζουν τον παγκόσμιο χαρακτήρα της Λατινικής γλώσσας και τεκμηριώνουν την πολιτιστική της προσφορά.
2. Ποιος ο ρόλος της Λατινικής κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα και του Ουμανισμού στην πνευματική ζωή της Ευρώπης;
3. Ποια η σχέση της Λατινικής με τις άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες;
4. Επιβάλλεται, κατά τη γνώμη σας, η διατήρηση της διδασκαλίας της Λατινικής μέσα στο σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα; Να τεκμηριώσετε την άποψή σας.

5. Ο N. Norberg σχετικά με τη μελέτη της Λατινικής αναφέρει: «Όποιος επιθυμεί να κατανοήσει την ενότητα και το πολυσύνθετο του πολιτισμού μας δεν μπορεί να μη μελετήσει αυτή τη γλώσσα που για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα διαμόρφωσε τα πνεύματα.» Να αναλύσετε με επιχειρήματα την άποψη αυτή.

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η Λατινική γλώσσα

1. Σε ποια γλωσσική οικογένεια ανήκει η Λατινική;
2. Ποιες διαλέκτους της αρχαίας Ιταλίας γνωρίζετε;
3. Γιατί οι Ρωμαίοι σ' όλες τις περιπτώσεις χρησιμοποιούν το επίθετο «ρωμαίος», ενώ για τη γλώσσα τους διατήρησαν το επίθετο «λατινική»;
4. Πού οφείλονται οι ομοιότητες της Λατινικής με την Ελληνική;
5. Τι γνωρίζετε για την καταγωγή του λατινικού αλφαβήτου;
6. Τι γνωρίζετε για την αρχέγονη Λατινική γλώσσα; Από πότε η Λατινική καλλιεργήθηκε συστηματικά και άρχισε να δίδει αξιόλογη λογοτεχνική παραγωγή;

Η γένεση της ρωμαϊκής λογοτεχνίας

1. Τι γνωρίζετε για τη γένεση της ρωμαϊκής λογοτεχνίας;
2. Ποιος ο ρόλος της ελληνικής γραμματείας στη γένεση της ρωμαϊκής λογοτεχνίας;
3. Τι γνωρίζετε για τον Λίβιο Ανδρόνικο και τη συμβολή του στη γένεση της ρωμαϊκής λογοτεχνίας;

Εποχές της ρωμαϊκής λογοτεχνίας

1. Τι γνωρίζετε για την οριοθέτηση των εποχών και των περιόδων της ρωμαϊκής λογοτεχνίας;

2. Με ποια κριτήρια έχει, κατά καιρούς, επιχειρηθεί η οριοθέτηση των εποχών και περιόδων της ρωμαϊκής λογοτεχνίας; Ποιες οριοθετήσεις προτείνονται βάσει των κριτηρίων αυτών;
3. Παλαιότερα, όσον αφορά στην οριοθέτηση των περιόδων της ρωμαϊκής λογοτεχνίας, επικρατούσε μια «αριστοκρατική» αξιολόγηση. Γιατί η οριοθέτηση αυτή θεωρείται σήμερα αντιεπιστημονική;

Γενικά χαρακτηριστικά της ρωμαϊκής λογοτεχνίας

1. Να αναφέρετε συνοπτικά τα βασικά χαρακτηριστικά της ρωμαϊκής λογοτεχνίας.
2. Με ποιο τρόπο επαληθεύεται η στενή συνάφεια της ρωμαϊκής λογοτεχνίας με την ελληνική γλώσσα και γραμματεία;
3. Ποια είναι η σχέση του ρωμαίου λογοτέχνη με το ελληνικό πρότυπο;
4. Τι συνέπειες έχει το γεγονός ότι οι Ρωμαίοι έχουν στη διάθεσή τους πρότυπα που ανήκουν σε διαφορετικές εποχές ;
5. Για ποιο λόγο παρατηρείται ανάμειξη διαφορετικών χρονικά προτύπων στη ρωμαϊκή λογοτεχνία;
6. Να αναφέρετε μερικά παραδείγματα που αποδεικνύουν την ιδιόρρυθμη εξέλιξη των λογοτεχνικών ειδών, την αλλοίωση ή μεταμόρφωσή τους από τους Ρωμαίους.
7. Ποιες βασικές ιδέες που αποτελούν τον ιδεολογικό πλούτο της ρωμαϊκής κοινωνίας εκφράζονται στη ρωμαϊκή λογοτεχνία;
8. Ποια είναι τα φυσικά χαρακτηριστικά της ρωμαϊκής λογοτεχνίας;

Η εξέλιξη της ρωμαϊκής λογοτεχνίας

Προκλασική εποχή

1. Ποιο λογοτεχνικό είδος ωριμάζει πρώτο στη Ρώμη;
2. Από ποιους δέχονται επιρροές οι ρωμαίοι κωμωδιογράφοι;
3. Ποιο είναι το περιεχόμενο των έργων της ρωμαϊκής κωμωδίας;

4. Να αναφέρετε ονομαστικά τους τρεις πρώτους σκαπανείς της ρωμαϊκής κωμωδίας.
5. Ποιοι οδήγησαν στην ακμή της τη ρωμαϊκή κωμωδία και ποιο το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του τρόπου γραφής του καθενός;
6. Να αναφέρετε μεγάλους διανοούμενους και λογοτέχνες στους οποίους άσκησε σοβαρές επιδράσεις η ρωμαϊκή κωμωδία.
7. Πώς δικαιολογείται η προτίμηση της τρωικής θεματολογίας από τους ρωμαίους τραγικούς;
8. Τι εννοούμε με τον όρο «praetexta» στη ρωμαϊκή τραγωδία;
9. Ποιο είναι το πρώτο ιστορικό έπος των Ρωμαίων και σε ποιον αποδίδεται;
10. Ποια η προσφορά του Εννίου στην ανάπτυξη του έπους;
11. Ποια άλλα είδη αναπτύχθηκαν στην περίοδο αυτή πλην του δράματος και του έπους;
12. Ποιος πεζογράφος ξεχωρίζει κατά την περίοδο αυτή;

Κλασική εποχή

1. Να αναφέρετε τα δύο χρονικά τμήματα στα οποία διαιρείται η κλασική εποχή της ρωμαϊκής λογοτεχνίας.
2. Να αναφέρετε ρωμαίους λογοτέχνες, οι οποίοι δέχτηκαν επιρροές από Έλληνες λογοτέχνες των αρχαϊκών, κλασικών και ελληνιστικών χρόνων και τους οποίους οι πρώτοι ανταγωνίζονταν αποτελεσματικά.
3. Τι γνωρίζετε για το «κίνημα των Νεοτέρων»;

α. Οι χρόνοι του Κικέρωνα

1. Να αναφέρετε τα γενικά χαρακτηριστικά τόσο της εποχής του Κικέρωνα όσο και του Ρωμαίου λογοτέχνη της ίδιας περιόδου.
2. Να αναφέρετε τα ρητορικά έργα του κορυφαίου εκπροσώπου της πεζογραφίας, του Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνα (106-44 π.Χ.).
3. Από πού αντλούμε πληροφορίες για την πολύπτυχη προσωπικότητα του Κικέρωνα και ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά του τρόπου γραφής του, τα οποία τον εντάσσουν στον παρνασσό των αθανάτων της παγκόσμιας λογοτεχνίας;

4. Ποια στοιχεία αποδεικνύουν την άποψη που υπήρχε ήδη στα χρόνια του Κοϊντιλιανού (1^{ος} αι. μ.Χ.) σύμφωνα με την οποία ο Βάρων (116-27 π.Χ.) ήταν «ο πιο καλλιεργημένος ανάμεσα στους Ρωμαίους και ο καλύτερος γνώστης της λατινικής γλώσσας και όλης της αρχαιότητας»;
5. Να αναφέρετε (ονομαστικά) τους τρεις ιστοριογράφους των χρόνων του Κικέρωνα και το είδος της ιστοριογραφίας στο οποίο εξειδικεύεται και διαπρέπει ο καθένας.
6. Ποιος Ρωμαίος ιστορικός διέπρεψε στη συγγραφή απομνημονευμάτων, ποιος στην ιστορική βιογραφία και, τέλος, ποιος στην ιστορική μονογραφία;
7. Τι είδους ποίηση αντιπροσωπεύει ο ποιητής Βαλέριος Κάτουλλος (84-54 π.Χ.) και ποια ήταν η πηγή της έμπνευσής του;
8. Ποιος ο τίτλος και ποιο το θέμα του σκοτεινού φιλοσοφικού έπους, που έγραψε ο επικούρειος επαναστάτης ποιητής Λουκρήτιος (96-53 π.Χ.);
9. Το σατιρικό έργο του Βάρωνα. Ποια είναι η διαφορετική οπτική του σε σχέση με τους άλλους ποιητές της εποχής του;

β. Αυγούστειοι χρόνοι

1. Ποιοι και γιατί υποστηρίζουν οικονομικά τα κορυφαία ταλέντα της εποχής του Αυγούστου;
2. Να αναφέρετε ονομαστικά τους πέντε μεγάλους ποιητές των χρόνων του Αυγούστου και το ποιητικό είδος στο οποίο επιδίδονται και διαπρέπουν.
3. Για ποιο λόγο ο Πόπλιος Βεργίλιος Μάρων (70-19 π.Χ.) θεωρείται ο «εθνικός» ποιητής των Ρωμαίων;
4. Ποιο είναι το λογοτεχνικό πρότυπο του Βεργιλίου στη συγγραφή των «Γεωργικών» και των «Εκλογών» του και ποια η επίδρασή του στους νεότερους λογοτέχνες;
5. Για ποιο λόγο ο Κόϊντος Οράτιος Φλάκκος (65 π.Χ.-8 μ.Χ.) καυχιόταν ότι «πρώτος αυτός μετέφερε το αιολικό άσμα» στην Ρώμη;
6. Ποίου ποιητικού είδους θεωρείται «ευρετής» ο Οράτιος;
7. Ποιας αναγνώρισης έτυχε ο Οράτιος από τους συγχρόνους του;
8. Να αναφέρετε την τριάδα των ρωμαίων ελεγειακών ποιητών και τα βασικά χαρακτηριστικά της ρωμαϊκής ελεγείας.

9. Να αναφέρετε και τα άλλα ποιητικά είδη, πλην της ελεγείας, που επινόησε και καλλιέργησε ο Οβίδιος.
10. Ποια η βασική διαφορά ανάμεσα στο ιστορικό έργο του Βεργιλίου και σ' αυτό του Τίτου Λίβιου;
11. Για ποιο λόγο αξίζει να γίνει αναφορά στον επιστήμονα-λογοτέχνη της εποχής του Αυγούστου, τον Βιτρούβιο;

Μετακλασική εποχή

1. Τι εύρος αποκτά η «imitatio» και η «aemulatio» κατά τη μετακλασική εποχή της ρωμαϊκής λογοτεχνίας;
2. Ποια είναι τα δύο βασικά χαρακτηριστικά των μετακλασικών κειμένων της ρωμαϊκής λογοτεχνίας;
3. Πόσα χρόνια διαρκεί η μετακλασική περίοδος, σε ποιες υποπεριόδους διαιρείται και ποια τα βασικά χαρακτηριστικά καθεμιάς;
4. Τι γνωρίζετε για τη λογοτεχνική παραγωγή κατά τη διάρκεια του κλασικιστικού αιώνα της μετακλασικής εποχής;
5. Ποια γραμματειακά είδη συναντούμε στη διάρκεια του κλασικιστικού αιώνα της μετακλασικής εποχής;
6. Από ποιους ποιητές εκπροσωπείται το έπος κατά τον κλασικιστικό αιώνα της μετακλασικής εποχής; Ποιο είναι το πρότυπό τους; Να αναφέρετε αντιπροσωπευτικά έργα.
7. Ποιοι είναι οι κύριοι εκπρόσωποι της πρώτης υποπεριόδου της μετακλασικής εποχής της ρωμαϊκής λογοτεχνίας; Να αναφέρετε αντιπροσωπευτικά έργα.
8. Ποιοι ρωμαίοι συγγραφείς της Δεύτερης Σοφιστικής αποτελούν τις βασικές πηγές της ιουστινιάνειας νομοθεσίας και του σύγχρονου ευρωπαϊκού δικαίου;
9. Ποιοι είναι οι κύριοι εκπρόσωποι της πρώτης υποπεριόδου της μετακλασικής εποχής; Να αναφέρετε αντιπροσωπευτικά έργα.
10. Σε ποια εποχή κάνει την εμφάνισή της η χριστιανική γραμματεία; Ποιοι χριστιανοί συγγραφείς αναπτύσσουν τη συγγραφική τους δραστηριότητα κατά τη δεύτερη υποπερίοδο της μετακλασικής περιόδου;

Υστερη αρχαιότητα

1. Ποια βασικά γεγονότα σημαδεύουν την περίοδο της ύστερης αρχαιότητας;
2. Τι γνωρίζετε για το κίνημα των «Νεο-Νεωτερικών»;
3. Τι γνωρίζετε για τον Βοήθιο;
4. Τι γνωρίζετε για την εξέλιξη της ποίησης κατά την περίοδο της ύστερης αρχαιότητας;
5. Πότε εμφανίζονται οι κέντρωνες; Τι γνωρίζετε γι' αυτό το γραμματειακό είδος;
6. Ποιοι συγγραφείς κάνουν την εμφάνισή τους κατά την τελευταία περίοδο της ρωμαϊκής λογοτεχνίας στο χώρο της εθνικής γραμματείας (ποίησης και πεζογραφίας); Να αναφέρετε αντιπροσωπευτικά έργα.
7. Τι γνωρίζετε για την ανάπτυξη της χριστιανικής γραμματείας κατά την τελευταία περίοδο της ρωμαϊκής λογοτεχνίας; Να αναφέρετε αντιπροσωπευτικά ονόματα συγγραφέων και έργα.
8. Μέχρι πότε συνεχίζεται η πορεία της ρωμαϊκής λογοτεχνίας;
9. Συμφωνείτε με την άποψη ότι η πλούσια παρακαταθήκη των λατινικών κειμένων όλων των εποχών παραμένει πάντοτε βασικός πόλος παιδείας και πολιτισμού; Να λάβετε υπόψη σας ότι τα λατινικά κείμενα διαβάστηκαν, έγιναν αντικείμενο θαυμασμού και επηρέασαν τα μεγαλύτερα αναστήματα της Ευρώπης.

